

FØRST I GATEN

I 1982 utsmykket Guttorm Nordø veggene i Trondheim med hjelp av sjablonger og collager. Nå trekkes han frem som Norges street art-pioner.

TEKST ØYVIND HOLEN

TIDLIG PÅ 1980-TALLET kunne du møte små vandrende menn på de underligste steder i Trondheim: Silhuettfigurer, som ved hjelp av sjablonger ble spraymalt på veggene i hele byen.

I tillegg dukket det opp skyggefigurer, spraymalt over skyggene til venner av den anonyme veggkunstneren, samt collager kjørt ut i store opplag på kopi-maskin og klistret opp på byveggene. Iblant dukket det opp collager på to ganger to meter.

Nesten 30 år senere trekkes billedkunstner Guttorm Nordø frem som Norges første gatekunstner i boken «Street Art Norway».

– Det var nok andre som holdt på med lignende ting, men de var bare innom og testet ut noen ideer. Ingen var så intenst opptatt av mediet som meg, virksomheten antok jo preg av hyperaktivitet, døgnet rundt, gjennom flere år.

– Det kan virke litt blærete å utpeke seg selv til «Norges første gatekunstner», men jeg må nesten svare ja, utdyper Nordø.

Når han 1. april åpner separatstilling på Galleri Map i Oslo, er det malerier og relieffer som henger på veggen. Dagens gatekunst og graffiti får ungdommen ta seg av.

– Jeg var faktisk ute sammen med en av Oslos graffiti-legendene for fem år siden, og laget en timeters vegg. Da så jeg for meg avisoverskriften «Middelaldrrende kunstner arrestert for TAGGING», og skjønnte at det bare var å legge inn årene og se frem til minstepensjonen.

ET MYSTERIUM. Der kunstnere som Dolk, Pøbel og Strøk de siste årene har slått seg opp som norske slektninger av verdensstjernen Banksy, er Nordø en norsk Blek Le Rat.

Den franske gatekunstneren begynte med sjablongbasert gatekunst allerede i 1981, 20 år før Banksy ble verdensstjerne.

– Det er et lite mysterium at folkene bak «Street Art Norway» fant frem til meg, for jeg har holdt en ganske lav profil.

Nordø kom inn i kunsten via flere omveier. Han sprayet slagord på veggene og trykket anarkistfanzin-

GUTTORM NORDØ

BILLEDKUNSTNER, fotograf, filmskaper og skribent, født i Trondheim i 1960.

UTDANNET ved Kunstakademiet i Trondheim 1983–1987

HAR siden 2010 drevet kunstatelier, fotostudio og lydstudio i Hof, sammen med fotograf May-Irene Aasen, tidligere trommeslager i Jukka & Valentinerne.

HAR over 30 separatutstillinger bak seg, blant annet på Henie Onstad Kunstsenter, Norsk museum for fotografi og Avistegnernes Hus. Har spilt i band som Kjærnefamilien, Angor Wat og Sunshine Kids. Har separatstilling på Galleri Map i Oslo fra 1. til 24. april.



FOTO: SKAN

ter, Norsk museum for fotografi og Avistegnernes Hus. Har spilt i band som Kjærnefamilien, Angor Wat og Sunshine Kids. Har separatstilling på Galleri Map i Oslo fra 1. til 24. april.

ner på slutten av 1970-tallet, og i 1981 var han primus motor i okkuperingen av en bygning i Kjøpmannsgata i Trondheim. Det var Nordø som ga huset dets navn: Ungdom For Fri Aktivitet – UFFA-huset.

Nå har Nordø og kunstnerkollega Jan Eirik Evjen trykket opp igjen plakaten med oppropet fra okkupasjonen, etter at Evjen fant igjen trykkplaten.

– Året etter begynte jeg å reise byen rundt med bil og sykkel, for å spraye ned Trondheim på daglig basis.

Nordø hadde nemlig fått tilgang på en nymotens oppfinnelse: En kopimaskin. Han var utplassert på universitetet som del av «Arbeidstreningsprosjekt for vanskelig plasserbar ungdom, trinn II: Utplassering i en vanlig arbeidssituasjon».

– Jeg skulle vaske og rydde, men sørget for å bruke kopimaskinen i hver matpause. Jeg stjal sikkert 12.000 kopier, og brukte de til å lage collagekunst, sjablonger og fanziner.

For Nordø var gatekunsten en del av et sammensatt kunstnerisk uttrykk, med musikk, fanziner, gateaksjoner, graffiti og bilder, og han var inspirert av punk og anarkisme.

– Jeg så aldri for meg kunst som en karriere, men så at det var muligheter. I 1983 kom jeg inn på Kunstakademiet, med en blanding av videokunst, graffiti og gateaksjon som opptaksprøve.

FINANSIERTE MAGASIN. Det er høsten 1985, og Guttorm Nordø klør seg i hodet. Han har lagt gatekunsten bak seg, studerer ved Kunstakademiet i Trondheim, og skal starte opp et magasin i avisformat.

Men han mangler flere tusenlapper til å trykke første nummer av El Djarida – arabisk for «avisen». Han går til Fokus Bank, kanskje kan de bidra med et lite lån?

Inne i banklokalet ser Nordø en liten brosjyre om lånemuligheter for ungdom. Men hva er avbildet på forsiden? Ett av veggmaleriene til Nordø, en miks av frihåndsmaling, sjablongkunst og skyggemaling. Nederst på bildet har Nordø skrevet «KRONER 5, 6, 7, 8».

– Jeg ringte bankens markedsføringsavdeling, og fortalte at de har brukt kunsten min ulovlig.

Markedsdirektøren kontret med at kunsten var ulovlig graffiti, men det endte med at Nordø fikk kranglet seg til et møte med bankdirektøren i hovedkvarteret på Heimdal.

– Jeg fortalte om magasinet, og direktøren – som snart skulle gå av med pensjon – skrev en sjekk på 5678 kroner – summen som sto på veggmaleriet. Slik fikk jeg finansiert bladet mitt, ler Nordø.

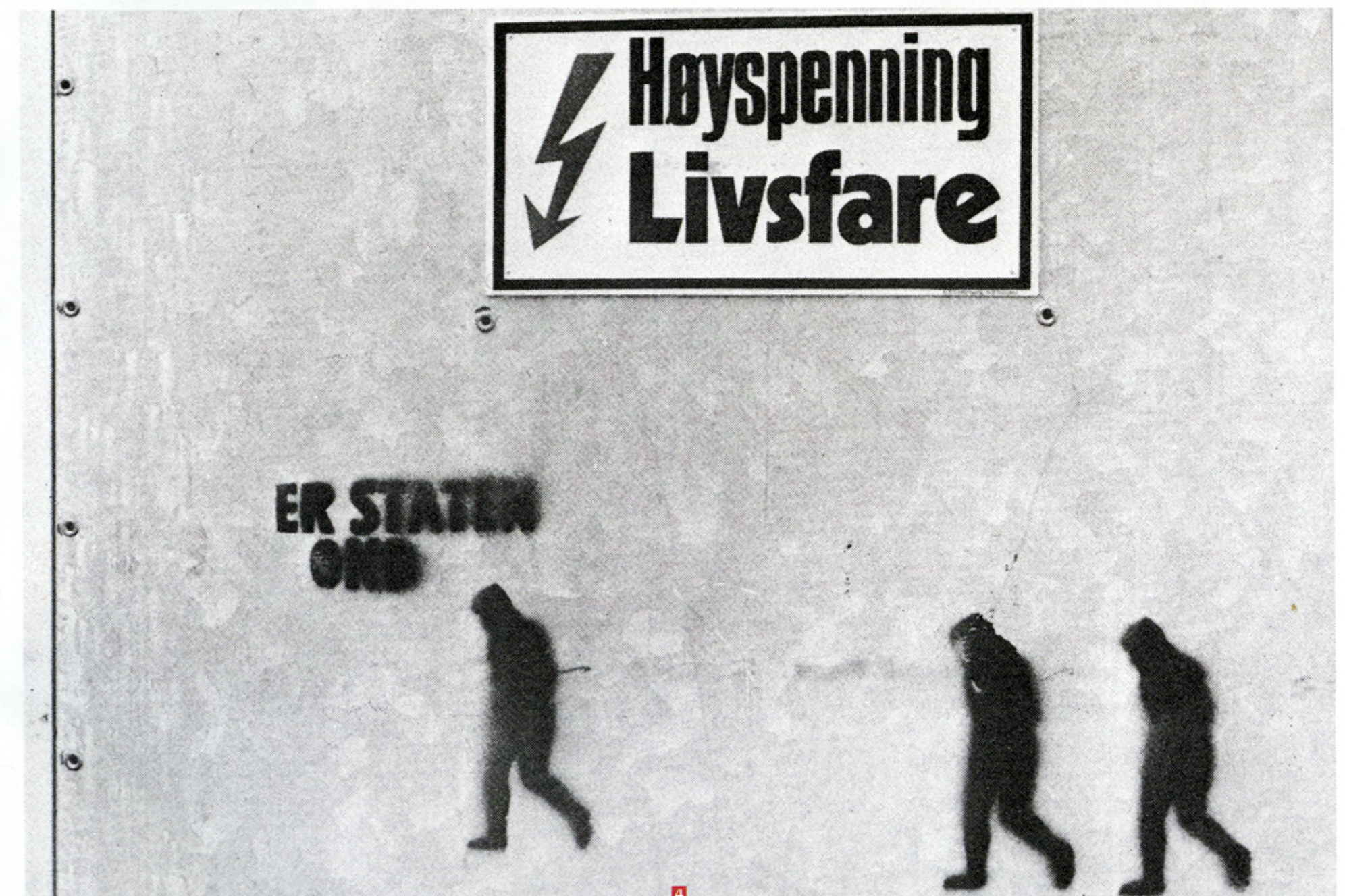
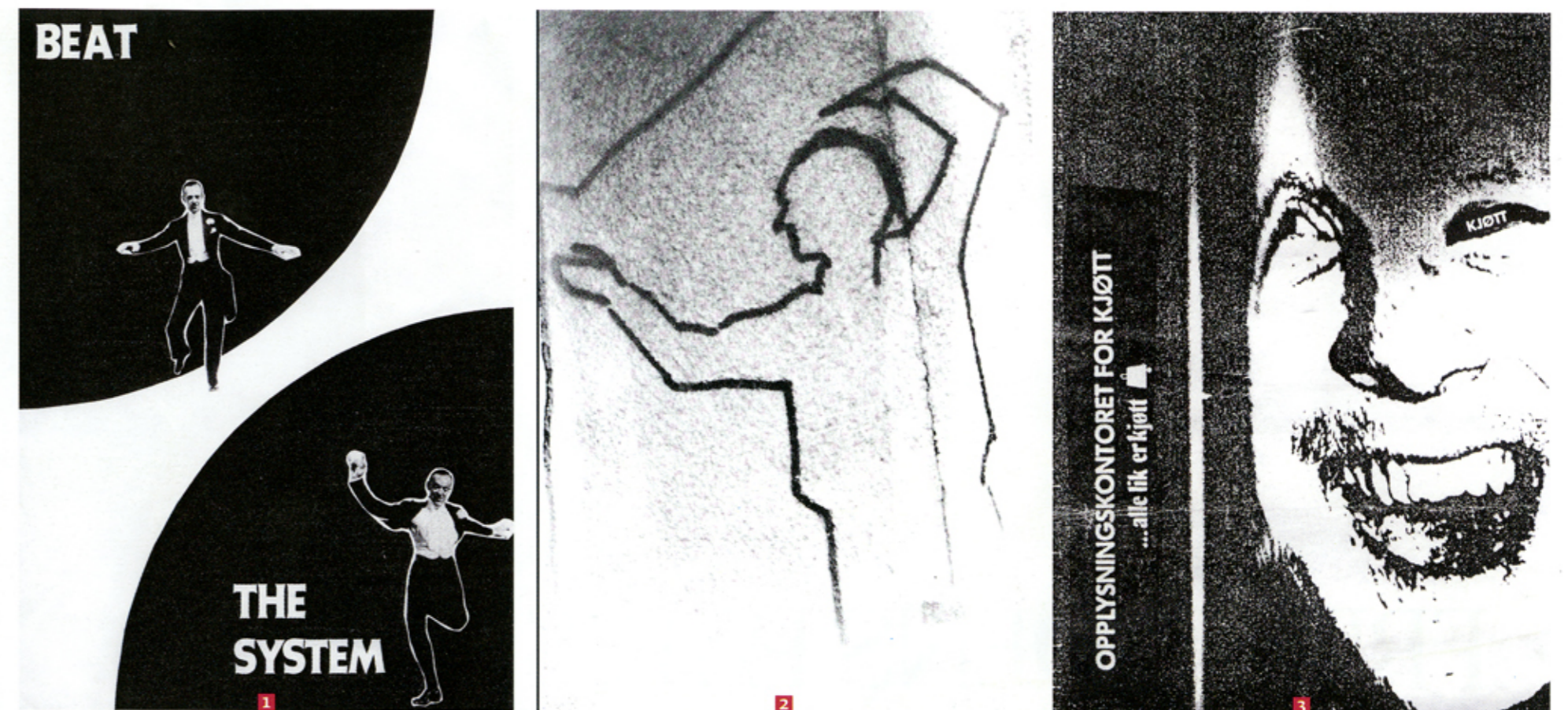
NUSSELIG STREET ART. Nordø mener dagens gatekunst ofte er godt arbeid, men han savner verk med litt mer provoserende kraft.

– Mye av gatekunsten jeg ser i dag er nusselig. Den kunne lett glidd inn som ukebladillustrasjoner, eller tenderer mot et design- og reklamespråk. Det politiske, provoserende og rabiate er nærmest fraværende. Men det å ønske seg en politisert street art kan farlig fort ende opp i å ligne på syttitallets hjerne-døde, menneskefiendtlige slagordpropaganda.

Og går du rundt i Trondheims gater, kan du fortsatt snuble over noen av Nordøs nesten 30 år gamle verk.

– Jeg så noen av mine små menn for noen år tilbake, samt «AWAKE», som jeg skrev midt i et Innkjøring forbudt-skilt. Spraymalingen jeg brukte på 1980-tallet kan jo holde i 20–30 år, mens dagens maling begynner å flasse av etter bare ett år. **D2**

oyvind.holen@dn.no



1 BEAT THE SYSTEM. Collage fra 1982. **2 WALKING MEN.** Spraymalte silhuettfigurer dukket opp over hele Trondheim tidlig på 1980-tallet. **3 ADBUSTING ANNO 1983.** – Opplysningskontoret for kjøtt hadde annonsekampanjen «Alle liker kjøtt». Det ble bare altfor fristende å dele ordet «liker» opp i to, og dermed kjørte jeg i gang plakatkampanjen «Alle lik er kjøtt», forklarer Nordø. **4 KUNST ANNO 1983.** I årene før jeg begynte å eksperimentere meg frem til det som vi i dag kaller street art, brukte jeg sprayboksen og metalltusen flittig til å male anarkistsymbolet og halvsurrealistiske slagord ute på byen, forklarer Guttorm Nordø.